

MĚSTSKÝ ÚŘAD LITOMYŠL

Odbor životního prostředí

Bří Šťastných 1000, 570 20 Litomyšl, pracoviště J.E.Purkyně 918, 570 20 Litomyšl

Vaše zn.	Značka /spis. značka /č.j.	Vyřizuje /tel. /e-mail	Datum
	ZP/LAS	Mgr. Vratislav Laška, Ph. D.	2021-11-04
	SZ MěÚ Litomyšl 53886/2021	Tel: 461 653 425	
	ČJ MěÚ Litomyšl 79573/2021	vratislav.laska@litomysl.cz	

ROZHODNUTÍ

ve věci stanovení odchylného postupu při ochraně ptáků

Účastníci řízení dle § 27 odst.1 zákona č. 500/2004 Sb. o správním řízení v platném znění (dále jen správní řád):

RYBÁŘSTVÍ LITOMYŠL s.r.o, IČ 48168190, sídlo Sokolovská 121, 570 01 Litomyšl

Městský úřad Litomyšl, odbor životního prostředí jako státní orgán ochrany přírody (dále jen OOP) věcně příslušný podle ustanovení § 77 odst. 1 písm. f) zákona ČNR č. 114/1992 Sb. o ochraně přírody a krajiny v platném znění (dále jen zákona) a místně příslušný podle § 61 odst. 1 písm. c) zákona č. 128/2000 Sb., o obcích (dále jen zákon o obcích) po provedeném správním řízení dle zákona č. 500/2004 Sb., správní řád v platném znění (dále jen správního řádu) společnosti RYBÁŘSTVÍ LITOMYŠL s.r.o, IČ 48168190, sídlo Sokolovská 121, 570 01 Litomyšl (dále jen žadatel)

I.

stanovuje odchylný postup

podle ustanovení § 5b odst. 1 zákona ze zákazů stanovených v § 5a odst. 1 písm. a) zákona – týkající se odstřelu 6 jedinců volavky popelavé (*Ardea cinerea*) ročně, z důvodu prevence závažných škod v rybářství dle § 5b odst. 1 zákona, na rybníku Luční v k.ú. Osík, na rybníku Heřmánek v k.ú. Horky a na rybníku Končiny v k.ú. Dolní Sloupnice a k.ú. Sedliště u Litomyšle v období od nabytí právní moci tohoto rozhodnutí do 31.12.2024.

Podmínky pro provádění odchylného postupu:

1. doba možnosti provádění odchylného postupu při ochraně volavek popelavých se stanovuje od 15.8. do 31.12. běžného roku na rybnících Heřmánek a Končiny, **v době od 15.9. do 31.12.pak na rybníce Luční v Osíku**
2. na každém rybníku je možno každoročně ve výše uvedeném období odstřelit nejvýše 2 jedince volavky popelavé, v případě, že v předešlém roce nebude odchylný postup na jednotlivém rybníce aplikován i přes přítomnost rybí obsádky uvedené v bodě 5, snižuje se následující rok množství volavek, které je možné na rybníce odstřelit na 1 jedince
3. odchylný postup při ochraně volavek popelavých může být proveden pouze palnou loveckou zbraní, jiné formy usmrcování nesmějí být použity
4. odchylný postup není možné vykonávat v době zámrazu rybníků ledem – do této plochy se nezapočítává část u přítoku, u výpusti a části uměle upravené bez ledu, taktéž při vypuštění rybníků se odchylný postup nepovoluje
5. žadatel je povinen každý rok před zahájením odstřelu nahlásit OOP složení rybí obsádky jednotlivých nádrží. Odchylný postup se povoluje pouze pokud nejméně 80 % rybí obsádky rybníka dosahuje míry mezi 5 – 15 cm. Žadatel je OOP povinen prokazatelně oznámit každé vypuštění předmětných rybníků s nejméně pětidenním předstihem v období, kdy je možné

odchylný postup provádět. Od slovení rybníka do vysazení nové obsádky, které opět musí být OOP prokazatelně oznámeno, nesmí být odchylný postup vykonáván.

6. odstřel volavky budou smět provádět pouze osoby určené orgánem státní správy myslivosti na návrh žadatele, nejvýše však dvě osoby na jeden rybník, určená osoba bude prokazatelně proti svému podpisu seznámena se zněním tohoto rozhodnutí a bude vést evidenci docházek, u každé vycházky do zájmového území zaznamená datum, čas, počet zaznamenaných volavek na zájmovém území, zda došlo k odstřelu, tento soupis pak bude odevzdávat měsíčně, vždy do desátého dne následujícího měsíce na OOP (logicky nebude odevzdáván v měsících, v nichž nelze OP provádět)
7. odchylný postup se bude moci vykonávat v celém týdnu, avšak v období od 1.9. do 30.11. vyjma středy a soboty, kdy je povolen lov kachen
8. odchylný postup budou vykonávat určené osoby individuálně, odstřel volavky na společném honu či za použití honců či loveckých psů je nepřipustný
9. odchylný postup se bude moci provádět do vzdálenosti stanoviště střelce 30 m od nejbližšího místa s vodní hladinou výše uvedených rybníků
10. odchylný postup bude možno provádět pouze při výskytu volavek přesahujícím 5 jedinců na rybník, určené osoby budou upřednostňovat plašení, odstřel bude krajní řešení situace
11. případného odloveného jedince bude lovec povinen v pracovní den do 24 hodin nahlásit kontaktní osobě Rybářství Litomyšl s.r.o., v případě volného dne pak v nejbližší pracovní den, ta pak v nejbližším možném termínu informuje o odstřelu OOP.

II.

zastavuje řízení

podle ustanovení § 5b odst. 1 zákona ze zákazů stanovených v § 5a odst. 1 písm. d) zákona – týkající úmyslného vyrušování volavky popelavé (*Ardea cinerea*), z důvodu prevence závažných škod v rybářství dle § 5b odst. 1 zákona, na rybníku Luční v k.ú. Osík, na rybníku Heřmánek v k.ú. Horky a na rybníku Končiny v k.ú. Dolní Sloupnice a k.ú. Sedliště u Litomyšle v období od 15.8.2021 do 31.12.2024

Odůvodnění:

Průběh řízení

Dne 23.08.2021 obdržel OOP od společnosti RYBÁŘSTVÍ LITOMYŠL s. r. o. (dále jen žadatel) žádost o stanovení odchylného postupu při ochraně ptactva dle § 5b zákona. Přílohou této žádosti je evidence výskytu volavek vedená žadatelem. Na základě telefonické výzvy provedl žadatel doplnění žádosti, které bylo OOP doručeno dne 30.08.2021. Dne 31.08.2021 oznámil OOP zahájení správního řízení v souladu s ustanovením § 47 odst. 1 správního řádu všem známým účastníkům řízení a občanským sdružením, která OOP požádala o informování o zahajovaných řízeních. Dne 07.09.2021 obdržel OOP přihlášku do řízení od Východočeské pobočky České společnosti ornitologické (dále též VP ČSO). VP ČSO obdrželo oznámení o zahájení řízení dne 03.09.2021, a protože podala svoji přihlášku do řízení v zákonné lhůtě, tak získala status účastníka řízení. Součástí přihlášky bylo i krátké vyjádření VP ČSO. Další občanská sdružení se v zákonné lhůtě do řízení nepřihlásila. Dne 11.10.2021 oznámil OOP účastníkům řízení, že shromáždil potřebné doklady pro vydání rozhodnutí a dal jim možnost se v souladu s ustanovením § 36 odst. 3 správního řádu, se k nim vyjádřit v přiměřené lhůtě. Této možnosti žádný z účastníků nevyužil. Protože OOP zjistil stav věci tak, aby o něm nebyly důvodné pochybnosti v souladu s § 3 správního řádu, tak přistoupil k vydání rozhodnutí.

Popis stavu věci

O stanovení odchylného postupu při ochraně ptactva podle § 5b zákona je žádáno na třech rybnících v obvodu ORP Litomyšl a týká se volavky popelavé. Odchylný postup žadatel požaduje stanovit

v období od 15.8. do 31.12. běžného roku, a to na dobu tří let do 31.12.2024. tento by vykonávaly na každém rybníce dvě pověřené osoby.

Volavka popelavá (*Ardea cinerea*), dále jen volavka, je přirozenou součástí ornitocenóz našich vodních ekosystémů. V České republice se volavky vyskytují prakticky po celém území, přičemž se nejvíce zdržuje u vodních nádrží a toků, bohatých na potravu. Vyjma Skandinávie obývá téměř celou Evropu a rozšířená je také v Africe či Asii.

Volavka je v Červeném seznamu UICN zařazena do kategorie málo dotčených druhů. Na území ČR je podle Červeného seznamu řazena mezi téměř ohrožené druhy. Volavka popelavá není zahrnuta v § 3 zákona č. 115/2000 Sb., o náhradě škod vybranými zvláště chráněnými živočichy.

Volavka je velká okolo jednoho metru s rozpětím křídel 1,5 metru a dosahuje hmotnosti mezi jedním až dvěma kilogramy. V letu je její silueta dobře rozeznatelná od čápa díky esovitě prohnutému krku. Je to druh bez pohlavního dimorfismu.

Volavky se mohou dožívat stáří až přes 20 let přičemž pohlavně dospívají ve třetím roce svého života. Ročně má volavka jednu snůšku vajec po třech až šesti, nejčastěji však čtyřech vejcích, na kterých sedí střídavě oba rodiče po dobu okolo 25 dní. Díky velkému věkovému rozdílu mezi mláďaty často přežijí jen dva nejstarší jedinci.

Z kroužkování volavek je zřejmé, že jsou převážně tažné, přičemž některé z nich v ČR zůstávají i přes zimu. Zimují pak převážně ve Středomoří či západní Africe. Po vyhníždění se mladé volavky potulují na velké vzdálenosti (až přes 500 km), a až po té odlétají na zimoviště (Miles 2006).

Volavky se živí výhradně živočišnou potravou. Jejich loveckou strategií je brodění v mělkých částech vodních děl a toků a číhání na kořist. Denní spotřeba se pohybuje kolem 200 – 300 gramů stravy. Je zřejmé, že ve složení potravy existují značné regionální rozdíly. Zatímco v Asii jsou hlavní složkou její stravy plazi (Creutz 1983), tak v Evropě se jedná pouze o doplňkový až náhodný zdroj stravy. Jako hlavní složky potravy volavek v ČR jsou uváděny především drobní savci (hraboš polní, hraboš mokřadní, hryzec vodní apod.) a ryby (v závislosti na druhovém složení obsádky rybníků), ostatní skupiny jako hmyz či jiní bezobratlí, obojživelníci, plazi a ptáci tvoří jen nepatrný zlomek. Poměr v potravě mezi drobnými savci a rybami ovlivňuje řada faktorů z nichž namátkou uvádíme hnízdní období, kdy jsou mláďata krmena téměř výhradně rybami, vzdálenost a četnost vodních nádrží na stanovišti, gradační roky hlodavců, velikost rybí násady v rybnících apod., většinou je však tento poměr hmotnostně vyrovnaný a v množství mírně ve prospěch savců. Při tom je však nutné mít na zřeteli, že jak je již výše uvedeno, jsou volavky v závislosti na potravní nabídce značně adaptabilní a složení jejich stravy se může poměrně výrazně lišit jak v prospěch savců, tak i ryb. OOP pozoruje ve svém obvodu volavky jak na trvalých travních porostech, tak i na vodních nádržích či tocích, a tak předpokládá na základě uvedených informací, že se poměrné zastoupení jednotlivých skupin v potravě volavky nijak neliší od literaturou uváděných poměrů z rybníkatých oblastí ČR.

Přes vysoký podíl drobných savců v potravě volavek tvoří ryby stále ještě podstatnou část jejich jídelníčku. Při predaci ryb byla zjištěna zřejmá preference kořisti o velikosti mezi 14 – 16 cm. Velikostní zastoupení ryb v potravě volavek má tvar přibližně Gausovy křivky, přičemž začíná na asi 4 cm a končí na 30 cm s optimem kolem uvedených 15 cm (Exnerová, Boháč 1991). Často je také uváděna preference ryb napadených parazity či mrtvých. To je zřejmě způsobeno sníženými energetickými náklady na ulovení této kořisti. Paraziti tak napadené ryby zpomalí nebo přímo vystavují predátorovi, který je jejich mezihostitelem, ty se pak stanou snadnou kořistí pro predátora. Parazit se dostane do hostitele a může dokončit svůj vývojový cyklus.

OOP provedl za účasti žadatele v roce 2013 pitvu pěti jedinců odlovených na základě vydaného odchylného postupu. Dva jedinci byli zastřeleni na rybníce Luční v Osíku. Zaživací trakt volavek byl prázdný bez přítomnosti jakýchkoliv zbytků potravy. V době odstřelu se v rybníce nenacházela pro volavky dostupná potrava. Dva jedinci byli taktéž odstřeleni na rybníce Končiny. U prvního byl podíl nenatrávené rybí složky potravy 100 % (necelých 200 g) u druhého byl tento podíl asi 45 % (zbytek hraboši), přičemž rybí složku zde tvořily z drtivé většiny kapřiči o velikosti 8 – 12 cm. Největší rybou v traktu byla štika o velikosti 23 cm. na rybníce heřmáněk byl odloven pouze jeden jedinec, u něhož byl podíl nenatrávené rybí složky 100 %, její hmotnost však byla pouze necelých 100 g. Zde byla v potravě největší diverzita ryb, jejich délka byla mezi 5 – 10 cm (úřední záznamy z pitev volavek

provedených na základě rozhodnutí ČJ MěÚ Litomyšl 18632/2013 ze dnů 27.9.2013, 29.10.2013 a 1.11.2013).

Pojem populace není v § 3 zákona vymezen, proto OOP definuje populaci v souladu s Begonem et al. 1997 jako označení skupiny jedinců stejného druhu. Přesné prostorové vymezení může být pak různé, u organismů obývajících např. pouze rybníky je populace kapra jasně dána rybníkem, jindy však mohou být hranice populace se zřetelem na účel studie. Ať však již jsou populace vymezeny jakkoliv jsou vždy definovány počtem jedinců, kteří je tvoří. Za změnou velikosti populace pak stojí čtyři procesy natalita, mortalita, imigrace a emigrace.

Populace volavky popelavé na Litomyšlsku během roku značně fluktuuje. OOP nevede v patrnosti žádnou hnízdní kolonii ve svém obvodu, přičemž nelze vyloučit jednotlivá hnízdění, která nejsou dle dostupné literatury nijak ojedinělá, avšak v dotčeném území nebyla zatím prokázána. V letech 2016 a 2017 nebyla zjištěna žádná hnízdní volavky na Litomyšlsku (Urbánek in verb.). Nejbližší hnízdní kolonie jsou dle informací OOP na Moravskotřebovsku u Pěčíkova a na Bohdanečských rybnících u Pardubic, ojedinělá hnízdní jsou zaznamenána z Opatovských rybníků na Svitavsku. Volavka při hnízdní migruje za potravou až do vzdálenosti 18 km (Miles 2006). Z toho vyplývá, že v období hnízdní volavky popelavé, které je nejčastěji specifikováno mezi měsíce březen až červenec (některé zdroje uvádějí únor až srpen), je jejich početnost v obvodu ORP Litomyšl nižší a omezuje se pouze na zde či v okolí eventuelně hnízdní jednotlivé páry sem migrující za potravou či mladé jedince, kteří se ještě neúčastní rozmnožování, tedy do věku tří let. Hlavně v podzimních a někdy i zimních měsících abundance volavek stoupají až ke stavu až kolem 100 jedinců, přičemž přesné stanovení velikosti lokální populace je obtížné díky výše zmíněné dobré migrační schopnosti volavek. Těžiště výskytu volavek na Litomyšlsku je především na rybníce Velký Košíř, kde lze v podzimním až zimním období napočítat až kolem 70 jedinců. Na dotčených nádržích se snaží OOP monitorovat stavy volavek v průběhu celého roku. Stavy se zde pohybují většinou v počtu několika jedinců, nejčastěji do sedmi. Nárazově však dochází ke kumulaci počtu volavek. Nejpočetnější skupina na předmětných rybnících byla v listopadu před šesti roky zaznamenána na rybníku Končiny, kde společně s asi 100 jedinci kormorána lovilo v litorálu, kam kormoráni rybí obsádku vytlačili asi 50 jedinců volavek. Takto velká kumulace na dotčených nádržích je však náhodná a byla způsobena momentální dobrou dostupností potravy za nízké energetické náklady.

Podobný trend v změně abundancí během roku lze vysledovat také v rámci celé České republiky. Dungel, Hudec 2001 uvádí, že na území ČR hnízdí 1000 – 1400 párů volavek, ale přezimuje jich mezi třemi až šesti tisíci exempláři, kdy zimující jedinci patří pravděpodobně k severnějším populacím (Polsko apod.). Stav místní populace je v posledních letech stabilizovaný a pouze mírně fluktuuje, rozhodně se však nedá mluvit o trvalém růstu populace. Z výše uvedeného je zřejmé, že velikost populace volavek na uměle vymezeném území ORP Litomyšl je určena emigrací, imigrací a mortalitou a nejedná se o zdrojovou populaci.

Důležitým faktorem z hlediska výskytu volavek na vodních nádržích je také morfologie rybníka. Obecně lze prostor každé nádrže rozdělit na oblast volné vody (pelagiál) a dno (bentál). Horní vrstva vody, v níž fotosyntéza převažuje nad dýcháním je označována jako eufotická zóna. Odpovídající příbřežní pásmo dna tak tvoří litorál (Losos et al. 1984). Právě litorální pásmo představuje druhově nejbohatší část rybníka a tvoří vhodné loviště pro volavky. Poměrně rozsáhlé litorální pásmo je přítomno na rybníku Heřmánek, kde podle projektu na odbahnění z roku 2005 tvoří cca 15 % rozlohy rybníka a nachází se ve východní části nádrže naproti hrázi a je široké asi 15 metrů. Toto pásmo je zčásti zarostlé rákosinami. Na rybníku Končiny pak je litorální pásmo po celé šířce na východní straně proti hrázi a zasahuje do vzdálenosti 45 metrů od břehu a tvoří 0,3 ha z celkové plochy 2,2 ha této vodní nádrže. K rybníku Luční nemá OOP projektovou dokumentaci, takže přesně nemůže určit velikost litorálu. Přesto je však zřejmé, že se toto pásmo nachází naproti hrázi a z části je zarostlé rákosinami. OOP odhaduje velikost litorálu na tomto rybníce na 10 % z celkové rozlohy nádrže.

Společně s volavkami obývají předmětné nádrže i mnohé další druhy. Rákosiny obývají v závislosti na vzdálenosti od vody rákosník obecný (*Acrocephalus scipaceus*) či rákosník zpěvný (*Acrocephalus palustris*), z ptáků se zde dále vyskytuje kachna divoká (*Anas platyrhynchos*) či lyska černá (*Fulica*

atra). Především rybník Luční v Osíku byl v letošním či loňském roce hnízdištěm či stanovištěm několika zvláště chráněných druhů, jednalo se např. o bukáčka malého (*Ixobrychus minutus*), rákosníka velkého (*Acrocephalus arundinaceus*), chřástala kropenatého (*Porzana porzana*) ... Na všech nádržích byl v minulosti potvrzen výskyt zvláště chráněné vydry říční (*Lutra lutra*) prostřednictvím jejich pobytových znaků (trus u náhonů či odtoků). Na lokalitách a v jejich blízkosti se vyskytuje také celá řada obojživelníků, především žab, plazů, hlavně užovky obojkové (*Natrix natrix*), bezobratlých např. různé druhy potápníků či vodních ploštic a mnohé další. V okolních vodních tocích, především na Desné a Končinském potoce je možný výskyt pstruha potočního (*Salmo trutta*) a hojně se v nich též vyskytuje zvláště chráněný druh vranka obecná (*Cottus gobio*) či řídkěji mihule potoční (*Lampetra planeri*). Dále se zde vyskytuje další zvláště chráněný druh, ledňáček říční (*Alcedo atthis*).

Vyjádření VP ČSO

Z vyjádření VP ČSO vyplývá, že této není z oznámení o zahájení zřejmé, čeho má být požadovaným odstřelem 2 jedinců volavky ročně dosaženo. VP ČSO dále navrhuje žadateli k zajištění sledovaného účelu doporučit přijetí jiných opatření, která budou efektivnější než původovaný odstřel a zároveň méně invazivní. Podle VP ČSO žadateli nic nebrání, aby vzal svou žádost zpět. Proto podle ní nezbývá, než žadatelovu žádost zamítnout, a to z důvodu, že by udělení výjimky představovalo významný zásah do života ptáků, kterým by nebylo ničeho dosaženo.

Vyjádření OOP k námitkám VP ČSO

Podle rozsudku Nejvyššího správního soudu ze dne 4. 5. 2011, čj. 7 As 2/2011-52 je smyslem a účelem účasti občanských sdružení podle § 70 odst. 2 zákona č. 114/1992 Sb., o ochraně přírody a krajiny to, aby kvalifikovaně, tj. odbornými argumenty z oblasti ochrany životního prostředí apod., hájila dotčené (veřejné) zájmy ochrany přírody a krajiny v konkurenci jiných veřejných zájmů a zájmů soukromých.

Bohužel předložené vyjádření takové argumenty či skutečnosti zcela postrádá a je bezesporu formulováno velmi laicky. Do řízení navíc, mimo spíše citově podbarvených tvrzení, nevnáší žádné skutečnosti, z nichž by bylo vhodné či účelné vycházet při vydávání rozhodnutí. Mohlo by se jednat například o doložení výskytu některých zvláště chráněných druhů ptáků na jednotlivých rybnících, které by mohl odstřel volavek negativně ovlivnit a tato svá tvrzení pak podložit odbornými argumenty.

V tomto však VP ČSO absolutně selhala. Prokázala buď absolutní nezájem se kvalifikovaně vyjádřit do vedeného řízení či absolutní nedostatek odbornosti. Do řízení nedodala žádné relevantní údaje, jež by měly být zohledněny, a naopak navrhuje takové postupy, které mohou v konečném důsledku mnohem více negativně ovlivnit populace ptáků, a to i těch zvláště chráněných či ohrožených ve vyšším stupni, než je volavka sama, například nepřiměřeným působením hluku, při plašení, oproti několika málo výstřelům při usmrcení atd..

K samotným výtkám OOP uvádí následující.

z oznámení o zahájení řízení není zřejmé, čeho má být požadovaným odstřelem 2 jedinců volavky ročně dosaženo.

V oznámení o zahájení řízení je v souladu s ust. § 5b zákona mimo jiné též uveden důvod, z jehož titulu je žádáno o stanovení odchylného postupu (prevence závažných škod v rybářství na rybí obsádce). Svě tvrzení, o tom, že není zřejmé, čeho má být povolením odstřelu volavky popelavé dosaženo v podstatě VP ČSO popírá hned v následující větě, kde žadateli navrhuje přijetí jiných opatření k zajištění sledovaného účelu. OOP zde konstatuje, že dle jeho názoru je zřejmé, že odlovem výše specifikovaného počtu volavek má být dosaženo prevence závažných škod v rybářství na rybí obsádce, a toto bylo zřejmé i ze zasláného rozhodnutí, což sám žadatel dle názoru OOP potvrzuje svým dalším vyjádřením.

K podání žádosti o udělení výjimky k rušení ptáků

Je nezadatelným právem každé osoby či právnického subjektu, si podat žádost u dělení odchylného postupu. Úkolem správního orgánu je zjistit, zda jsou naplněny podmínky pro to, aby mohla být stanoven odchylný postup, či zda je nutné žádost zamítnout. OOP ani jiný další subjekt nemůže žadatele nutit k podání jiné žádosti a ani ke stažení žádosti původní. K samotnému plašení nad rámec

uvedeného uvádí OOP následující, že k plašení volavek na předmětných nádržích se vyjadřuje v bodě II. správní úvaha tohoto rozhodnutí.

nezbývá, než žadatelovu žádost zamítnout, a to z důvodu, že by udělení výjimky představovalo významný zásah do života ptáků, kterým by nebylo ničeho dosaženo.

OOP nesouhlasí s tvrzením, že je nutné žádost zamítnout. Důvody, pro které je možné odchýlný postup stanovit jsou uvedeny v ust. § 5b odst. 1 zákona. Mimo jiné je možné stanovit odchýlný postup pro prevenci závažných škod v rybářství. Tudíž je naopak nutné se žádostí dále zabývat a na základě relevantních údajů dospět k závěru, zda bude odstřel volavek nejenom důvodným, ale též účelný a zda případný odstřel bude představovat významný zásah do lokální populace volavky popelavé. Tento rozbor je součástí správní úvahy odůvodnění tohoto rozhodnutí.

V případě, že se VP ČSO nebude ztotožňovat se závěry či podklady, z které byly významné pro rozhodnutí v této věci, či zda bude považovat tuto úvahu za chybnou či nesprávnou, je jejím nezadatelným právem se odvolat proti rozhodnutí.

Správní úvaha

I.

Podle § 5a odst. 1 písm. a) zákona, který upravuje ochranu volně žijících ptáků, je v zájmu ochrany druhů ptáků, kteří volně žijí na evropském území členských států Evropských společenství, zakázáno jejich úmyslné usmrcování nebo odchyt jakýmkoliv způsobem.

Podle § 5b odst. 1 zákona může OOP, neexistuje-li jiné uspokojivé řešení, rozhodnutím stanovit postup odchýlný od postupu uvedeného v § 5a odst. 1 a 2, je-li to potřebné v zájmu veřejného zdraví nebo veřejné bezpečnosti, v zájmu bezpečnosti leteckého provozu, **při prevenci závažných škod** na úrodě, domácích zvířatech, lesích, **rybářství** a vodním hospodářství nebo za účelem ochrany volně žijících živočichů a planě rostoucích rostlin. Odchýlný postup může být stanoven také pro účely výzkumu a výuky, opětovného osídlení určitého území populací druhu nebo opětovného vysazení druhu v jeho původní oblasti rozšíření nebo pro chov v lidské péči pro tyto účely. Odst. 3 uvádí náležitosti, které musí rozhodnutí obsahovat a jsou to: a) označení druhů a množství ptáků, na které se má odchýlný postup vztahovat, b) prostředky, způsob nebo metody povolené pro odchyt nebo zabíjení, c) důvod pro odchýlný postup vycházející z odstavce 1 nebo 2, podmínky a časové a místní okolnosti, za nichž lze takto postupovat, d) způsob kontrol, které bude orgán ochrany přírody stanovující odchýlný postup provádět.

Podle § 1 zákona je účelem zákona za účasti příslušných krajů, obcí, vlastníků a správců pozemků přispět k udržení a obnově přírodní rovnováhy v krajině, k ochraně rozmanitostí forem života, přírodních hodnot a krás, k šetrnému hospodaření s přírodními zdroji a vytvořit v souladu s právem Evropských společenství v České republice soustavu Natura 2000. Přitom je nutno zohlednit hospodářské, sociální a kulturní potřeby obyvatel a regionální a místní poměry.

Podle ustanovení § 5b odst. 1 zákona, může OOP stanovit odchýlný způsob při ochraně ptactva, neexistuje-li jiné uspokojivé řešení, stanovit ve zde taxativně vyjmenovaných případech mezi něž náleží i prevence závažných škod v rybářství. Není pochyb o tom, že žadatel žádá odchýlný postup při prevenci škod v rybářství. Vychází zde však otázka, zda se jedná o závažnou škodu. Orientačně stanovil OOP škodu takto. Při denní spotřebě potravy 300 gramů a průměrnému 40% hmotnostnímu zastoupení ryb v potravě volavky, se dostáváme na 120 gramů spotřebovaných ryb denně. Toto procento však může být i vyšší podle dostupné potravy a dle provedených pitev na rybnících s nasadou ryb mezi 5 – 15 cm dosahuje až 100 %, zde tedy bude spotřeba ryb na jednoho jedince za den i okolo 300 g . Průměrná abundance okolo 50 jedinců v podzimním období, pak představuje predaci asi 6 kg ryb denně za předpokladu 40% zastoupení ryb v potravě a 15 kg za předpokladu 100% zastoupení ryb v potravě. To při počtu 122 dní v měsících, v nichž je povolen odstřel, představuje odlov 732 kg ryb (40 %) až 1830 kg (100 %) pouze za toto období. Jako cenu násady OOP kalkuluje 65 Kč/kg. Celková výše škod na rybnících, v nichž je povolen odlov se pohybuje v rozmezí mezi 50 000 a 120 000 Kč, což hodnotí OOP jako škodu nikoliv zanedbatelnou a tudíž i závažnou, a to i za toho předpokladu, že část úlovku tvoří parazity napadené ryby. Přesná výše závažné škody není nikde stanovena a je tak ponecháno na úsudku OOP, co bude za závažnou škodu považovat. Jiné uspokojivé řešení dle názoru

OOP neexistuje neboť rybníky s rybí obsádkou, jejíž velikost je od 5 do 15 cm a tudíž volavkami preferovaná, budou vždy nabízet potravu pro volavky a tím je na sebe lákat. Některá opatření, které jsou v souvislosti s předcházením škod způsobenými volavkami doporučována jako oplocování rybníků elektrickými ohradníky či zvýšení hloubky tak, aby rybníky neměly litorální pásmo považuje OOP přímo v rozporu s účelem zákona a nejen zamezující lovu volavek na takto ošetřených nádržích, ale i omezující zde druhovou rozmanitost bioty.

Proto se tedy OOP domnívá, že povolení k odstřelu volavek je možné vydat, protože jsou naplněny důvody uvedené ustanovení § 5b odst. 1 zákona.

Pro ilustraci celé situace OOP dále uvádí, že žadatel v roce 2009 žádal o povolení odstřelu 6 jedinců volavek na každé z třech předmětných nádržích (celkem 18 jedinců až do roku 2015), této žádosti bylo vyhověno pouze z části a dohodou mezi účastníky byl stanoven odstřel dvou jedinců volavek na každé z předmětných nádrží (celkem tedy 6 jedinců), přičemž nebude předjímán budoucí stav populace, ale bude každoročně žádáno povolení odstřelu, při kterém bude zhodnocena velikost populace za minulý rok. V roce 2009 byly výjimka plně využita a na všech nádržích byli odstřeleni 2 jedinci (celkem 6 jedinců), v roce 2010 byla výjimka plně využita pouze na rybníce Lučním, na ostatních rybnících nebyla využita vůbec (odstřel celkem 2 jedinci), v roce 2011 byli odstřeleni 2 jedinci na rybníce Luční, 1 jedinec na Heřmánku a 2 jedinci na Končinách (celkem 5 jedinců), v roce 2012 nebyla výjimka využita vůbec, a konečně v roce 2013 byli odstřeleni 2 jedinci na rybníce Luční, 1 jedinec na Heřmánku a 2 jedinci na Končinách (celkem 5 jedinců). Protože nedocházelo k významnějším změnám v početnosti místní populace, vydal OOP v roce 2014 odchylný postup na dobu 3 let, tj. do 31.12.2016. v roce 2015 byl na rybníce Heřmánek odloven 1 jedinec, stejně jako na rybníce Končiny. Od tohoto data nebyl odloven žádný jedinec volavky, naposledy vydaný odchylný postup na dobu tří let dokonce nebyl využit vůbec, přestože se na Litomyšlsku volavky vyskytovaly v obdobných abundancích jako v předešlých letech a v obdobných počtech jako v předešlých letech byl též pozorován jejich výskyt na třech předmětných nádržích. Z docházek odevzdávaných každoročně OOP plyne, že odstřel úzce koreluje s počtem návštěv lovců na lokalitě. Odstřel v dohodnuté míře dle zjištění OOP nijak **signifikantně neovlivňoval celkovou populaci volavek na Litomyšlsku, přičemž je OOP zřejmé, že zdejší populace není zdrojová, a že odlovení jedinci nejspíše pocházeli ze severských zemí.** Žadatel obhospodařuje v území ORP Litomyšl 24 vodních nádrží, na kterých chová ryby intenzifikačním nebo polointenzifikačním způsobem a provádí zde tedy hospodářskou činnost.

Protože byly splněny všechny zákonem stanovené podmínky pro povolení odchylného postupu podle § 5b zákona, OOP tímto rozhodnutím RYBÁŘSTVÍ LITOMYŠL s. r. o. požadovaný odchylný postup povolil. Aby však byly minimalizovány zásahy do zájmů chráněných zákonem, rozhodl se OOP v souladu s ustanovením § 66 zákona, stanovit podmínky pro výkon činnosti, která by mohla způsobit nedovolenou změnu obecně chráněné části přírody. V souladu s účelem zákona tedy OOP zhodnotil hospodářské potřeby obyvatel a stanovil omezující podmínky odstřelu tak, aby byla udržena přírodní rovnováha v krajině a zajištěna ochrana rozmanitostí forem života.

Omezující podmínky rozhodnutí byly stanoveny z následujících důvodů. První skupina podmínek určuje v souladu s § 5b odst. 3 písm. c) zákona, podmínky a časové a místní okolnosti za nichž lze odchylný postup provádět, druhé pak regulují odchylný postup z hlediska lovu volavek či skutečného stavu lokality.

První podmínka ohledně omezení doby, po kterou bude možné odchylný postup spočívající v lovu volavky vykonávat, byla stanovena především z důvodu, aby na obou lokalitách jejich odstřelem nedocházelo k rušení ostatních zde se nacházejících ptáků, především v období hnízdění a dále tak, aby pokrývala dobu maximální početnosti volavek na Litomyšlsku a dobu s předpokládanými největšími škodami. Na rybníku Luční, je pak vzhledem k výskytu ZCHD práků nutné stanovit období odstřelu volavky tak, aby při jeho aplikaci nedocházelo k rušení těchto druhů.

V druhé podmínce omezuje OOP maximální počet volavek, které lze v jednotlivých letech na těchto nádržích odlovit na 2 jedince. Vzhledem k tomu, že minulých letech odchylný postup nebyl žadatelem aplikován, se počet volavek v případě, že nebude odchylný postup během jednoho roku aplikován, snižuje se v následujícím roce možnost odstřelu na jednotlivých rybnících na 1 jedince. V lednu a v únoru je velká pravděpodobnost zámru rybníků, v březnu již začínají hnízdit některé druhy ptáků, jejichž hnízdění a odchov mláďat mohou probíhat až do konce léta. Žadatel požaduje stanovit odchylný postup již od 15.8. oproti dřívějšímu datu 1.9.. OOP se rozhodl tomuto požadavku vyhovět, protože v tomto období jsou volavky ještě na polích a loukách, kde probíhají žně či třetí seče travin. V období od 15.8. již není pravděpodobné hnízdění jiných ptáků a OOP nepředpokládá výraznější využití odchylného postupu v inkriminovaných 14 dnech, o které dříve vydal OOP odchylný postup. Proto bylo stanoveno období odstřelu mezi 15. srpnem a 31. prosincem běžného roku. Dle současného stavu a dříve vydaných rozhodnutí OOP usoudil, že abundance volavek na Litomyšlsku mírně oscilují a ani při odstřelu 5 jedinců není následující rok patrný početní propad populace. Proto se rozhodl, že vydá odchylný postup s platností na dobu tří let. **Zde ovšem upozorňuje na znění ustanovení § 84 odst. 1 písm. a) zákona, podle kterého může OOP po provedeném správním řízení z vlastního podnětu nebo na návrh jím vydaném rozhodnutí změnit, popřípadě zrušit, dojde-li ke změně skutečností rozhodných pro jeho vydání. Je zřejmé, že skutečností rozhodnou pro stanovení odchylného postupu je velikost populace volavky popelavé na Litomyšlsku. Pokud by došlo k její výrazné změně ať na jednu či druhou stranu, tak je možné provést změnu rozhodnutí nebo rozhodnutí dokonce zrušit. Impulsem pro změnu rozhodnutí (termínu odstřelu) by bylo i prokázané hnízdění volavky na Litomyšlsku.**

Druhá podmínka omezuje počet volavek, které je možné odlovit na jednotlivých nádržích tak, aby nedošlo k ovlivnění místní populace. Za tento počet považujeme 6 jedinců, nejvýše však 2 na každé nádrži, vzhledem k velikosti populace čítající mezi 60 – 100 jedinci. Přičemž zde opět upozorňujeme na to, že zdejší populace není ovlivněna natalitou, ale pouze mortalitou, imigrací a emigrací.

Třetí podmínka v návaznosti na ustanovení § 5b odst. 3 písm. b) zákona, stanovuje prostředky, způsob nebo metody povolené pro odchyt nebo zabíjení. Za nejpříjemnější způsob usmrcování považuje OOP odstřel s použitím palné zbraně, jiné způsoby by nebyly legální nebo by vyžadovaly dalších povolení.

Čtvrtá podmínka omezuje výkon odchylného postupu v době zámru rybníku ledem či jeho vypuštění, kdy volavky logicky nemohou působit škody a jejich odstřel by byl tudíž zbytečný. Ze zamrzlých částí vyjmul OOP přítokovou oblast a části rybníka, kde je led mechanicky odstraňován.

Pátá podmínka požaduje, aby byla každý rok v případě, že žadatel bude hodlat využít odchylný postup před zahájením lovu volavek ohlášena obsádka každého z výše uvedených rybníků. Žadatel bude muset ohlásit případné vypuštění rybníka a do nasazení nové obsádky nebude odchylný postup vykonáván. Odchylný postup se bude moci vykonávat pouze v případě, že 80 % rybí obsádky rybníka budou tvořit ryby o velikostech mezi 5 – 15 cm. OOP svým předchozím rozhodnutím umožnil odstřel i na napuštěných rybnících bez rybí obsádky, jež je dostupnou potravou pro volavku. Výsledkem toho je, že v minulém roce byli na rybníce Luční odstřeleni dva jedinci, kteří měli prázdný zaživací trakt, a jež nepůsobili škody v rybářství. Stanovení této podmínky přechází OOP této situaci.

Šestou podmínkou z důvodu přehlednosti a kontrolovatelnosti omezil OOP počet osob, kteří na jednotlivých nádržích budou moci provádět odchylný postup. Tyto osoby stanoví na návrh žadatele orgán státní správy myslivosti a budou prokazatelně seznámeni se zněním tohoto rozhodnutí. Tyto osoby si pak budou vést o docházkách na rybník evidenci. Do té budou zapisovat datum a čas návštěvy rybníka, počet zaznamenaných volavek, a to zda došlo k odstřelu volavek. Tento soupis pak bude žadatel odevzdávat vždy do 10 dne následujícího měsíce OOP. V období, kdy nelze odchylný postup provádět logicky nebudou výkazy odevzdávány. Odevzdávání těchto evidencí se OOP osvědčilo, i přesto že dva střelci uvádějí do těchto evidencí s největší pravděpodobností značně nadsazené údaje.

Podmínky sedm a osm upravují způsob vykonání odchylného postupu. Z důvodu přehlednosti OOP požaduje, aby byl lov volavky vykonáván individuálně. Plašení volavek honci by mohlo vést k rušení jiných ptačích druhů, proto ho OOP považuje za nepřijatelné, stejně jako lov na společných honech či lov při tahu na kachny, kdy by k lovu docházelo ve větším počtu střelců či dokonce při přítomnosti loveckých psů. Takovéto situace by mohly vést k tomu, že odchylný postup by vykonávali na

společných honech všichni střelci a odlovení jedinci by pak byli vykazováni na osoby určené orgánem státní správy myslivosti.

Podmínky devět a deset upravují v souladu s § 5b odst. 3 písm b) zákona, místní okolnosti, za kterých lze odchýlný postup provádět. Aby nedocházelo k odstřelu volavek ve značných vzdálenostech od nádrží, požaduje OOP, aby byl odstřel realizován do vzdálenosti střelce 30 m od vodní hladiny, což považuje za dostatečné. Dále OOP předpokládá, že k tomu, aby došlo k odstřelu je nutné, aby byl na rybnících alespoň jistý minimální počet jedinců volavek, kteří by mohli působit škodu. Za tento počet považuje OOP vzhledem k velikosti populace 5 jedinců. Přičemž by mělo být upřednostňováno plašení a odstřel bude krajní řešení situace. Pro úplnost OOP dodává, že s ohledem na stav celoevropské populace volavek a s ohledem na to, že se na Litomyšlsku nevyskytují hnízdní kolonie a dojde k plašení zimujících jedinců a jedinců na tahu, nejedná se dle názoru OOP o plašení významné z hlediska cílů směrnice o ptácích a tudíž na něj není třeba vydávat odchýlný v souladu s ustanovením § 5b zákona.

Poslední jedenáctá podmínka upravuje ohlášení odloveného jedince volavky žadateli o tuto výjimku, který následně uvedomí o provedení odstřelu OOP. Provedení pitvy na trávícím traktu již OOP nepožaduje neboť provedením pitvy na jedincích odlovených v loňském roce si udělal dostatečný obrázek o složení potravy volavek u jednotlivých rybníků.

II.

Podle § 5a odst. 1 písm. d) zákona, který upravuje ochranu volně žijících ptáků, je v zájmu ochrany druhů ptáků, kteří volně žijí na evropském území členských států Evropských společenství zakázáno jejich úmyslné vyrušování, zejména během rozmnožování a odchovu mláďat, pokud by šlo o vyrušování významné z hlediska cílů směrnice o ptácích.

Aby bylo úmyslné vyrušování ptactva zakázané, muselo by k němu docházet zejména během rozmnožování a výchovy mláďat, nad to by se muselo jednat o vyrušování významné z hlediska cílů směrnice o ptácích. Vzhledem ke skutečnostem, že v posledních cca 10 letech nebylo na Litomyšlsku zaznamenáno hnízdění volavky popelavé, lze konstatovat, že se volavka popelavá na Litomyšlsku nerozmnožuje, a tudíž zde nemůže být její vyrušování významné z hlediska cíle směrnice o ptácích, proto není ani zakázané a není ho možné povolovat. OOP tedy v této části řízení zastavil, neboť žádost je nepřijatelná. Případné rušení jiných druhů je pak nutné řešit individuálně.

Podklady řízení: žádost o povolení odstřelu a plašení volavek popelavých ze dne 23.08.2021, doplnění žádosti doručené OOP dne 30.08.2021, oznámení o zahájení řízení ze dne 31.08.2021, Příhláška do řízení doručená OOP dne 7.9.2021, oznámení o možnosti seznámit se s podklady rozhodnutí ze dne 11.10.2021, spis SZ ŽP/OP/958/05/KI, spis SZ ŽP/OP/414/06/KI, spis SZ MěÚ Litomyšl 08561/2007, spis SZ MěÚ Litomyšl 15050/2008, SZ MěÚ Litomyšl 03604/2009, SZ MěÚ Litomyšl 09484/2010, MěÚ Litomyšl 14247/2011, MěÚ Litomyšl 22619/2012, MěÚ Litomyšl 02994/2014, MěÚ Litomyšl 067823/2017, Creutz, G. 1983: Der Graureiher (*Ardea cinerea*). 2. Afl. Neue Brehm-Bucheren, Bd. 530, Begon, Harper, Townsend 1997: Ekologie: jedinci, populace a společenstva. Vydavatelství Univerzity Palackého, Olomouc, 949 pp., Exnerová, Boháč 1991: Potrava volavky popelavé (*Ardea cinerea*) v hnízdním období. Sylvia 28, pp. 77-88, Miles 2006: Volavka popelavá (*Ardea cinerea*). Časopis Krkonoše – Jizerské hory, skutečnosti známé z úřední činnosti především protokoly z hlášení škod způsobených některými vybranými zvláště chráněnými druhy živočichů s.z. 19136/2012 a 104042/2012, protokoly z pitev volavek ze dnů 27.9.2013, 29.10.2013 a 1.11.2013.

Účastníci řízení dle § 27 správního řádu: **RYBÁŘSTVÍ LITOMYŠL s. r. o., Obec Horky, Obec Osík, Obec Sloupnice, Obec Sedliště, Východočeská pobočka České společnosti ornitologické**

Poučení účastníků:

Tento souhlas nenahrazuje jiné souhlasy a jiná stanoviska, zejména rozhodnutí o povolení odstřelu volavek orgánu státní správy myslivosti.

Tento souhlas nenahrazuje stanovení odchýlného postupu pro úmyslné vyrušování jiných ptačích druhů než je volavka popelavá.

Nedodržení podmínek tohoto rozhodnutí bude kvalifikováno jako protiprávní jednání nebo přešůpek. Proti tomuto rozhodnutí se lze podle § 81, § 82 a § 83 správního řádu odvolat do 15 dnů ode dne jeho oznámení ke Krajskému úřadu Pardubického kraje v Pardubicích, Komenského nám. 125, 532 11 Pardubice podáním učiněným u Městského úřadu Litomyšl.

Odvoláním lze napadnout výrokovou část rozhodnutí, jednotlivý výrok nebo jeho vedlejší ustanovení. Odvolání jen proti odůvodnění rozhodnutí je nepřipustné. Podané odvolání má odkladný účinek.

Odvolání se podává v počtu stejnopisů podle účastníků řízení, nepodá-li účastník potřebný počet stejnopisů, vyhotoví je správní orgán na náklady účastníka.

Ing. Olga Paclíková
vedoucí odboru ŽP

Obdrží:

Do vlastních rukou (do datové schránky):

Rybářství Litomyšl s.r.o, Sokolovská 121, 570 01 Litomyšl

Obec Osík, č.p. 240, 569 67 Osík

Obec Sloupnice, č.p. 196, 565 53 Sloupnice

Obec Sedliště, č.p. 46, 570 01 Litomyšl

Obec Horky, č.p. 55, 570 01 Litomyšl

Východočeská pobočka České společnosti ornitologické, Zámek č. 2, 530 02 Pardubice